

Őrjárat közben

A Testületen belül uralkodó szellemre, erkölcsi tisztánlátásra, valamint emberi kapcsolataink mikénti alkalmazására nézve idézzük egykori járőrségszolgálatunk néhány mozzanatát. Hely: a zalaszentgróti csendőrörs parancsnokság; időpont: 1941. december 22, 18h. „S. csendőr és M. próbacsendőr jöjjenek az irodába!” Nevezettek belépnek és vigyázba vágják magukat. „Álljanak kényelmesen”, - mondja Horváth őrsparancsnok és folytatja, - „holnap reggel 6 órakor szolgálatba indulnak a hármasszámú őrjáratot portyázva, és a közbeeső tereptárgyakat érintve. 9 órától 14 óráig karhatalmi segílyt adnak a zalabéri szőlőhegyen működő adóvégrehajtóknak. Óvakodjanak a túlkapásoktól és különösképpen a fegyverhasználatától. Azután folytatják a megkezdett járőrszolgálatot. Pakodon 22 órától 2 óráig hosszúpihenő, azt követően az őrjárat befejező szakasza következik... Van valami kérdés?...” A válasz nemleges. Átnyújtja a kitöltött szolgálati lapot és kettő kiderítetlen bűncselekmény aktáját. „Végeztem!” A járőr vigyázba kapja magát és távozik az irodából.

Az ilyen eligazítás olyan volt a csendőrnek, mint papnak az ígehirdetés. Szent volt! Mint ahogyan minden ténykedését magasfokú szakképzettség és hazafias erkölcsitélet irányította.

A járőr 6 órakor pontosan indult. A kisváros még csendben szunnyadt, az utcák néptelenek, olyan mély a sötétség, mint a szilvalekvár a cserépfazékban.

A hó szállingózni kezd. Úgy látszik fehér Karácsony lesz. Határozott léptekkel, szótlánul haladnak. Csak Aranyod községben zörgetnek a bírólakás ablakán. Rövid értekezés után folytatják útjukat. Mire Zalabérbe érkeznek, már sűrűn hull a hó és hideg északi szél kerekedik.

A Községházánál a végrehajtók nem sokat váratnak magukra, rendelkezésükre bocsájtott két lófogatú kocsira ülnek és indulnak a dombnak föl, a szőlők felé. A járőr gyalog követi őket. A lovak lassan haladnak a meredek kaptatón fölfelé. Csak a dombháton áll meg a társaság, egy szalmatetős, régi építmény előtt. A háziasszony nagy csörrel-pörrel támad a végrehajtókra, végül is készpénzzel fizeti adóhátralékát. Tovább menve a következő házaknál különböző tárgyak: bútorok, eszközök, szőlőprés, répadaráló és más holmik kerülnek a kocsikra. Volt gazdáik sem kímélik a hatósági embereket, pörbefogják, szidalmazták őket. A járőr jelenléte miatt azonban mégsem eresztik egészen szabadjára paprikás indulatukat.

A következő egy vályogból rakott zsindeletetős kis házikó. Környéke is szegényes, elhagyott. A végrehajtók a lakás ajtaján kopogtatnak. Az ajtóban 30 év körüli fiatalasszony jelenik meg, egy szál elnyótt ruhában, meztelen lábán rossz, lyukas cipővel. Sovány alkatáról, sápadt-vértelen arcáról lesír a táplálatlanság. Szoknyáján két vézna kis apróság csüng, akik rémült szemeket meresztenek az idegenekre. 3-5 év körüliek.

A hatósági emberek 28 pengő adóhátralékot követelnek, avagy viszik a lefoglalt süldőt az ólból. Az asszony könyörög, sír, beesett kék szeméből patakzik a könny, végigfolyik halvány arcborén. Azt hajtogatja, hogy ne vegyék ki a két árva szájából a falatot. Ők apátlan árvák. Mondja, hogy férje 3 évvel ezelőtt baleset áldozata lett. Könyörüljenek az árvákon, hiszen eleget nélkülöznek és éheznek. Nem lármázik, nem pörlekedik, inkább könyörög, de hasztalan, nincs irgalom. A végrehajtók már az össztákolts kis sertésól felé tartanak, amikor a járőrvezető „álljt” parancsol. Azután az asszonyhoz lép, behívja a kis lakásba. Kiüríti pénztárcáját és 30 pengőt nyújt az asszonyka felé. Az, hol a csendőrrre, hol meg a pénzre néz. Nem akar hinni a szemének. Vonakodik a felkínált pénzt elfogadni. Azt rebegi elérékenyülve, hogy nincs arra érdeme. A járőrvezető kezébe nyomja, megnyugtatja, hogy a pénzt nem kell visszafizetnie. Fizesse ki belőle az adóhátralékát, a megmaradt 2 pengőn pedig vásároljon kisgyermekei karácsonyfájára szaloncukrot. A karácsonyfa alatt mondjon majd egy rövid imát érte, hogy még más

szegényeken is segíthessen. A fiatalasszony megragadja a csendőr kezét, meg akarja csókolni, de az elhárítja, kilép az udvarra.

A hó szüntelenül hull, kavarja a szél. Fehér Karácsony lesz...

A végrehajtók is meglepelték a rossz időt. 2 óra elmullott, visszaindulnak a Községházához. A csendőjárőr folytatja az őrzőjáratot. Már fél-lábszárig érő hóban járnak, az út fásasztó. 16 órára érkeznek Pakod községbe. Itt még a kiderítetlen ügyben nyomoznak, azután betérnek az egyik élelmiszer boltba, hogy vacsorához valót vásároljanak. A járőrvezetőnek egy árva fillérje sem maradt, járőrtársa kölcsönöz egy pengőt. Elseje még elég távol van. A bajtársak majd csak kisegítik.

Ezután már a pihenőhely következik. Megkezdik 6 órás hosszúpihenőjüket. Elfogyasztják vacsorájukat és lefekszenek. 14 órája, hogy talpon vannak, fáradtak.

Éjfél után 2 óráig alszanak, aztán percek alatt öltözködnek és indulnak. Mély álomban van a község. Végigmennek az utcán, egytlen kutya sem vakkantja el magát, teljes a csend. A csendőr őrködik a falvak békés álmai fölött, „Híven, becsülettel, vitézül” szolgálja hazáját. Fönt járnak a hóval borított dombháton. Az idő nem áll meg, a kilométerek folydogálnak a rövidszárú borjúbőr csendőrcsizmák alatt. Kakasszóra megérkeznek Csáford község határba. Nagyon szépek a zalai tájegységek, dimbesdombos. Hegyek, völgyek változtatják egymást. Még leülnek az egyik útmenti pince száraz pitvarán, cigarettafüst mellett néhány percet pihennek, azután tovább folytatják a néhány kilométernyi utat, amely még előttük van. Már lent járnak a műúton. A Zala-folyó hídjához közelednek, amikor távolabb előttük a hajnali homályban mozgást észlelnek.

Meghúzzák a lépést, hamarosan kibontakozik a homályból egy emberi alak, aki valamit cipel a sötétség leple alatt. Észrevétlenül követik az illetőt, közben már felzárkóznak hozzá a nagy hóban, s látják, hogy jó köteg szőlőkarót visz a hátán. Megállítják. A járőrvezető felismeri az embert, zalaszentgróti lakos, több gyermekes családapa, aki napszámból és más alkalmi munkából él, de becsülettel tartja el a családját. Nem könnyű ez, így télvíz idején. Holnap szenteste, Karácsony jön, hideg a lakás, 6-7 tagú család, éhes, didergő gyermekek. Hajnalban kiszállni az ágyból, kilométereket gyalogolni a szakadó hóban, hiányos öltözetben, aztán vissza egy súlyos teherrel a hátán. Bizony nem könnyű. Csak az teszi, akit a végszükség kényszerít rá. Így töpreng a járőrvezető magában, majd megszólal: „Figyeljen ide, Horváth! Miért a szőlőkarót, miért nem az erdőből fát?” „Messze van az. csendőr úr! Elpusztulok a teher alatt, mire hazaérek. Megfagynak a gyerekek! Főtt szobát, meleg Karácsonyt akarok adni nekik.” „De mi lesz, ha feljelentik? Akkor már nem hunyhatunk szemet, nyomozni kell és a lopás büntetendő cselekmény.” „Tudom, csendőr úr, tudom én azt. De hiszen ismer engem, nem volt velem még semmi baj!” „Ez most a szerencséje, nagy szerencséje, Horváth! Most menjen és gyorsan tűnjön el!” „Köszönöm, csendőr úr.” „Csak menjen, gyorsan, de jegyezze jól meg, hogy nem találkoztunk!” „Értem, csendőr úr!” „Na, békességes Karácsonyt!” Köszönöm. Maguknak is, csendőr úr.”

Milyen boldogtalan Karácsonya lett volna, ha feljelenti.

A járőr néhány utcát még végigjárt, azután bevonult az örsre. A „havas út miatt késett”. Ezen sorok írója a volt járőrvezető.

Simon Ferenc
Bajtársi Levél
1990. április 30